

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliae Catholicae De Sacris Arcanis Deiparæ Mariæ Et Iosephi

Cum quadruplici Indice

Cartagena, Juan de

Coloniae Agrippinae, 1613

Homilia Decima. Singula hæc verba: Magnificat anima mea Dominum:
secundum literalem, & mysticum sensum pulchrè explicantur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51414](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51414)

Audite quomodo tympanistria nostra cantaverit ait enim: Magnificat anima mea Dominum.
D. Aug. ser. num: immo Rutilius Benzonius Episcopus de S. qui est Lauretanus affirmat, tanta fuisse cantum cum hoc metri diversitate cumulatam, Rutil. Benz. ut omnium canticorum, & psalmodum compendium quoddam B. Virgo in lucem ediderit. Cui sit honor, & gloria in saecula saeculorum. Amen.

HOMILIA X.

Singula haec verba: Magnificat anima mea Dominum: secundum literalem, & mysticum sensum pulchre explicantur.

VM beata Elisabeth Spiritus sancti aura afflata, & ex eius imperio (ut praecognovit Deipara) multis praeconiis illam cumulasset, beata Virgo pro singulari sua humilitate nihil prorsus de auditis laudibus sibi arrogans, in Deum tamquam in bonorum omnium auctorem bona omnia sibi ab eo collata reulit, suaui modulans concentu: *Magnificat anima mea Dominum*, ubi impletam intueor sententiam illam, sapientis ore prolatam: *Quomodo probatur in confatorio argentum, & in fornace aurum: sic probatur homo in ore laudantis.* Familiaris quidem est ijs, qui humilitatis virtute praediti sunt, quando laudari se sentiunt, laudum causam subtrahere, aut propriam occultando excellentiam, si possunt, aut in Deum, quae in se sunt laude digna, referendo, si illud primum facere nequeunt. Magna profecto encomia à B. Elisabeth audierat sacra Virgo, quorum causas occultare nec suum erat, nec debebat. non quidem suum, quia illa Spiritu sancto repleta loquebatur; neque etiam debebat, quia quae ad fidei testimonium, & Dei gloriam confirmandam spectant, quando temporis occasio, & personarum ratio postulat, silentio non sunt inuolucenda, et-

Luc. 1.

Prou. 27.

iam si ad laudem propriam faciât, dummodo propria gloria non quaratur, vnde sicut, cum magnorum principum nuptiae celebrantur, varia solent poetica cantica seu epithalamia intonari, ita in celebratione nuptiarum Verbi divini cum natura humana, de quibus apud Matthaeum dicitur, quod aeternus Pater fecit nuptias. *Matth. 22. lio suo*, affuit divina tympanistria Maria sacrâ illud poema: *Magnificat anima mea*, concinens in laudem divini Sponsi, de quo David: *Tanquam sponsus procedens de thalamo suo: quae sanè melius, quam David tunc viturpare de se posset illud Psalmi: Immisit in os meum canticum novum, carmen Deo nostro.* Sed ut iam expositionem aggrederiamur, illud mirabile certe est, quod cum Deus nec augmentum, aut decrementum recipere possit, Deipara nihilominus asserit se illum magnificare: *Ecclesiasticus quidem dixit: Non est minuire, neque adijcere, nec est invenire magnalia Dei: & paulò inferius subiunxit: Quis magnificavit Deum, sicut est ab initio: quasi dicat: Nemo: etenim cum Deus sit infinitus, & infinito nihil sit maius, neque illi possit fieri additio, ut docuit Philosophus, consequens videtur non posse Deum magnificari. Nodum hunc facile solvemus, si varias significationes, variotq; modos Deum magnificandi tradiderimus. D. Augustinus hanc Virginis verba inquit: *Sed scitendum nobis est duobus modis dici, magnificari, id est, aut magnum facere, aut magnum adorare, magnum admirari: quibus aperte docet, Deum non magnificari, quia aliquod in se magnitudinis incrementum suscipiat, sed quia illum magnum esse praedicamus, consentit eidem expositioni Eusebius Emisenus hom. ser. 6. dicens: Dominum magnificat, quia Domini magnificentiam praedicat. ad stipulatur eidem Theophil. in ca. 1. Lucae, dum ait: Virgo certior reddita de fructu conceptu, glorificat Deum, illi miraculum tribuens, non sibi ipsi. Cancellarius etiâ Parisien. eandem sequutus expositionem inquit: *Hastis non intellegens scripturas, quemadmodum Dominus à creatura magni-***

Matth. 22. lio suo
Psalmi
Psalmi 49.
Eccl. 18.
Arist. 3.
D. Aug. 35.
Homil. 6. 4. Temp.
Gerson 100.
Magnif.

magnificatur: non in augmentum sui in se, sed quia magnus esse predicatur, canitur, & laudatur. Eandem etiam sequuti sunt venerab. Beda, Theophylactus, & Euthymius: quare in hoc sensu perinde fuit dicere: *Magnificat anima mea Dominum: ac si diceret. Tu o Elisabeth me laudas, & magnificas, quod benedicta sim inter mulieres, quod beata sim eo, quod crediderim, quod dicta sunt mihi, ac tandem eo quod Dei mater effecta sim, verum ego laudo, benedico, & adoro Dominum meum, honorem omnium bonorum munificentissimus largitorem, in quem omnia hæc refero, cum nihil habeam, quod ab eo non acceperim; & quia tot, ac tantis diuinis muneribus me Dominus sublimauit, vt nulla linguæ facundia exprimi queat, interiori animi affectu, & exili hac laude illum prædico.* Hinc velim discant viri perfecti Mariana vestigia sequentes, vt in omnibus maiorem Dei gloriam querant, omniaque cælestis diuina charismata sibi communicata ab illo perenni totius sanctitatis fonte Christo IESU accepisse fateantur, nihil sibi præter peccata ascribentes. Sacra narrat Regum historia, Fortissimum illum Ducem Ioab recusasse in bellum quoddam proficisci absque Regis Dauidis consortio, ne gloria expectatæ victoriæ Dauid defraudaretur, dum absque eius præsentia parca fuisset: *Ne nomini meo ascribatur victoria.* non dissimiliter viri perfecti, ad quos pertinet bona sua opera in publicum prodere, iuxta illud: *Vt videant opera vestra bona, & glorificent patrem vestrum, qui in cælis est: sollicitam curam gerere debent, ne eis propriæ gloriæ cupido subrepat, sed potius hostium suorum victoriam ac appetituum carnalium repressioem, & his similia, in Christum Dominum referant, illud Ioab dicentes: Ne nomini meo ascribatur victoria.* in lib. etiam Iudicum legitur, quod cum Gedeon gloriosam illam de Madianitis tulisset victoriam, omnes milites clamabant: *Gladius Domini, & Gedeonis,* vel, vt alij vertunt: *Dominio, & Ge-*

deoni, hi certè partim gloriæ Deo, partim Gedeoni, (quasi sacrificium illius facientes, in quo victima diuidebatur inter Deum & sacerdotes) deferebant, ac beatissima Virgo quasi holocaustum offerens (quod totum in Dei honorem absque diuisione absumebatur) nullam gloriæ partem sibi arrogauit, sed totam in Deum contulit, non partem magnificentiam sibi usurpauit, sed totam magnificentiam Deo ascripsit, dicens: *Magnificat anima mea Domi-* *Lucæ 1. num.*

Ceteram S. Basilius, præfatam interpretationem illorum Patrum, quos adduximus, non respuens, aliam addit in commentario Psal. 29 exponens illa verba: *Exaltabo te Domino, quoniam suscepisti me,* vbi inquit: *Si Deus in celo sursum, & Psal. 29. tu in terra deorsum, quoniam pacto Deum queas exaltare? quid igitur hisce verbis pollicetur propheta: an quod forte ab his dicitur exaltari, qui magna, & que Deum nihil dedecant, intellectu & cogitatione apprehendunt, & vitam omnem ad vnius gloriam Dei componunt? qui igitur ad beatitudinem cum scientia properat, Deum exultat; qui viam ingreditur huic oppositam, nefas est dicere, quantum hic Deus in seipso humiliat. vult sanct. D. Basil. quod sicut per prauam conuersionem Deus blasphematur, vt D. Paulus dixit: *Nomen enim Dei per vos blasphematur inter Gentes: & Ezechiel filius Israel impropertauit, quod polluerat nomen sanctum suum in gentibus, sed per puram, & inculpam vitam laudatur, & magnificatur Deus Apostolo ipso dicente: Nunc magnificabitur Christus in corpore meo, siue per vitam, siue per mortem. Sed quanto magis quæso in corpore Mariæ magnificatus fuit Dominus, dum in vtero eius humanam carnem assumpsit: Isaias dixit: Magnificatus est Dominus, quoniam habitabit in excelsis, sed multo magis magnificatus fuit, habitans in humili Virginis thalamo, nam cum in hac habitatione mortalitatis nostræ excellentius, quam in reliquis operibus potentia, sapientia, ac bonitas diuina se ostendat, consequens est longè magis in illa* *Ad Rom. 3. Ezech. 36. 23. Ad Phil. 1. Isaiæ 33.**

Eccc 3 quàm

quàm in reliquis Deum magnificatum fuisse. atque ab hac expositione non longè abest alia D. Ambrosij in Lucam, eadè verba exemplo imaginis elucidantis, sic enim ait: *Magnificatur Dominus, sicut & a libi legisti: magnificate Dominum mecum: non quod Domino aliquid humana voce possit adiungi, sed quia magnificatur in nobis. imago enim Dei Christus est, & ideo si iustum religio sum fecerit, anima illam imaginem Dei, ad cuius similitudinem creata est, magnificat, & ideo dum magnificat eam, magnitudinis eius quadam participatione sublimior fit, ut illam imaginem splendida bonorum colore factorum etiam quadam emulatione virtutis in se videatur exprimere. Hoc ipsum exemplo speculi aptè explicari posse arbitror: si speculum paruum ante ingentem statuam, qualis fuit illa Nabuchodonosor, proponatur, parvam statuam figuram refert, quia non potest ampliozem aut maiore illam reddere quàm sit propria ipsius speculi magnitudo; at si speculū magnū sit, magnam statuē sibi obiectę figuram reddet, itaque speculum iuxta maiorem, vel minorem suam capacitatem, maiorem, vel minorem rem sibi obiectam representat. Certè humana natura præclarum quoddam speculum est, in quo Dei imago respicendetur, ut non obscure indicant verba illa: *Faciamus hominem ad imaginem, & similitudinem nostram*: hoc autem speculum tanto maius, vel minus est quàm paucioribus, vel pluribus diuinis charismatibus anima ornata est, vnde quæ paucis, certè propter eius paruitatem, parum de Dei excellentia refert, quæ verò maioribus, magis iudicium eius magis ostendat; quia ergo beatissima Virgo inter omnia tam humana, quàm Angelica specula, ob maiora cœlestia munera in eam collata, amplioris dignitatis fuisse perhibetur, id eo Dei magnitudinem plus omnibus illi magnificauit.*

Tria ego speculorum genera, non semel obseruauit: quædam enim reperies rotundæ, & prominentis, quædam figuræ

planæ, quædam deniq; nec prominentis, nec planæ, sed concauæ figuræ; illud autè discriminis inter hæc inuenitur, quod quæ in speculis quasi tumentis, & prominentis figuræ representantur, licet alioquin in se magna sint, parua tamè apparent, tantòq; minora, quàm specula tumentiora, & prominentiora fuerint: quæ vero representantur in speculis planis imperfectis, nec parua, nec magna; sed mediocria visui se exhibent; quæ tandem in speculis concauæ figuræ representantur, magna apparent: non secus superbi homines instar tumentiam, & prominentium speculorum Deum, alioquin magnum, paruum & exiguum referunt, nam ut eleganter, & acurè dixit Origenes, sicut Deus bonis operibus nostris magnificatur, ita & prauis minoratur, verba eius sunt hæc: *Cum grandem fecero imaginem, id est animam meam, & magnificauero eam opere, cogitatione, sermone, tunc imago Dei grandis efficitur, & ipse Dominus, cuius imago est, in nostra anima magnificatur; & quomodo crescit Dominus in nostra imagine, sic si peccatores fuerimus, minuitur, ac decreuit: Viri autem iusti, & sancti, imperfecti tamen pro humana fragilitate, tanquam imperfecta specula plana, Dei quidem imaginem representant, sed nec paruum, nec magnam, sed mediocrem; Viri autè perfecti tanquàm specula concaua, ac profunda, ob profundam eorum humilitatem Deum referunt, magnum, ut potè magnalia in illis operantem, vnde Seraphicus noster D. Bonauentura explicans eadem verba: *Magnificat anima mea Dominum, dixit: Tunc anima nostra verè Deum magnificat, quando sub ipso se ipsam captiuat & humiliat, iuxta illud Ecclesiastici: quoniam magna potentia Dei solius, & ab hominibus honoratur. Hoc modo magnificabat magnus ille Baptista Christum, cum dicebat: Non sum Ioan. Christus, non sum propheta, non sum Elias. Illi oportet crescere, me autem minui: cum ergo beatissima Virgo præ cæteris omnibus sanctis, tam hominibus quàm Angelis, propter profunditatem eius humilitatem,**

Ambros. lib. 2. in Luc. Psal. 33.

Genes. 1.

Origen. lib. 8. in Luc.

D. Bonauent.

Ecclesi.

Ioan. 1.

Ioan. 1.

litatem, speculum esset magis cōcauum, consequens est Deum, maiorem multo in se representasse, atque adeo multo magis eum magnificasse, quàm omnes purę creaturæ. Verùm licet velis verbum hoc *magnificare* in rigorosa eius significatione sumere, prout importat, *magnum facere*, quod antea paruum erat, adhuc secundū hanc etiam acceptionem omnimoda veracitate dicemus, B. Virginē Deum magnificasse, quia cum paruulus esset in utero eius, per quotidianum nutrimentum, quod intra uterum & extra uterū ad vbera sua illum lactans exhibuit, varia corporis incrementa ei tribuit, & ex paruulo infantulo puerum, & ex puero iuuenem, & ex iuvene adolescentem illum reddidit: igitur cum B. Virgo materiam subministrarit ad vitale augmentum Christi, merito dicitur Deum fecisse magnum, & in toto rigore illū magnificasse. Sed iam sequentia verba explicemus: *Magnificat anima mea Dominum*. non potest quidem mysterio vacare, quod B. Virgo patris sui Davidis, in diuinis laudibus decantandis supremi choriphei, stylum mutauerit; ille namq; inuitabat animam suam ad diuinarum laudum exercitium dicens: *Lauda anima mea Dominum: Benedic anima mea Domino*. B. autem Virgo non ait: *magnifica*, sed *Magnificat anima mea*. non diffiteor magnam redolere perfectionem in Dauid adeo sibi subiectam habere animam, vt cum imperio posset illi præcipere: *Benedic anima mea Dominum*: at longè maioris perfectionis argumentum est, quod Virgo dixerit: *Magnificat anima mea Dominum*: hoc enim loquendi genere apertè manifestauit, non opus fuisse animā eius quæ continuò Deum magnificabat, ad illum magnificandum excitari, & stimulari: Dauid quidem pex externas occupationes compellabatur à diuinis laudibus ad tempus cessare, & idè indigebat excitatione ad illas animum eius reuocante, at B. Virgo, quæ à primo instanti vsus liberi arbitrij ab actibus orandi, & merendi nec per momentum se abstulit, vt tra-

dūt, D. Antoninus, & Albertus Mag. idq; non solum vigilans, sed dormiens, vt auctor est Rupertus, nec non & D. Bernardinus, non indigebat verbis illis excitatoriis ad diuinas laudes animam eius stimulantibus. Sanctos quidem homines tanquam citharas quasdam contemplos diuinas laudes concinentes: interdum tamen pro humane fragilitatis conditione in peccata quædam venialia prolabentes dissonabant, ac subinde opus erat excitari & temperari, vt ad pristinam armoniam, & suauem concentum reducerentur; B. autem Virgo cithara semper fuit bene adeò temperata, vt à diuine legis norma, aut à rationis regula ne latum vnguem vnquam discederet, vt sacrum Cōcilium Tridentinum diffiniuit, nunquam insuauem concentum reddebat, nec sonum quempiam emittebat, quem in Dei gloriam actualiter non referret, & idè non indigebat illo genere excitationis, quod Dauid, & alij Sancti vsurparunt & quidè ad hoc significandum cōsulò volui Spiritus sanctus (ni faller) vt in tota sacra pagina nullibi verbum hoc *Magnificat*, ab alio quàm à B. Virgine vsurpatum inueniretur: legimus quidem: *Magnificate Dominum mecum: Magnificatus es vehementer* magnificat verò in tertia persona solum hic reperitur.

Age nunc expendamus secundum illud verbum *anima*: arbitror sanè id dixisse, Primò, vt significaret, se non vacare diuinis laudibus ore solum, & lingua, sed præcipuè anima, cuius contrarium factitabant illi, de quibus conquebatur Deus per Isaiam: *Populus hic labijs me honorat, cor autem eorum longe est à me*: cuius generis laudatores perfimiles mihi videntur leoni illi mortuo, in cuius ore fauū melis inuenit Samson; illi enim licet alioquin gratiæ vita carentes, diuinæ laudis fauū in ore tantum versant, non sic Deipara Maria, quæ adeò creatori suo intenta erat, vt nūquam ore psalleret, quin & mente diuinas laudes meritorie meditaretur. Secundò dixit *anima*, vt omnibus viribus,

D. Anton. 4.
p. tit. 15. cap.
20. §. 6.
Alber. Mag.
lib. de B. V.
c. 17. & 197.
Ruper. lib. 5.
in Cant. in
princ.
D. Bernard.
ser. 51. art. 1.

Conc. Trid.

Psal. 32.
Psal. 103.

Isaia 29.

Judic. 13.

Greg. Naz.
apud Sixtū
Senensem
lib. 2. Bibli.
Orig. hom. 1.
in Ezech.

Luc. 1.

viribus, & potentiis illius, per quas ipsa operabatur, Deum se magnificare indicaret. D. Gregorius Nazianzenus, & Origenes aiunt, quatuor animalia in Apocalyp. Ioanni ostēsa, quatuor significare animæ vires, & affectiones; homo quidem indicabat vim rationis, Leo vim irascibilem, Bos concupiscibilem, Aquila conscientiam, seu spiritum; vt ergo Deipara significaret se his omnibus animæ potentiis Deum magnificare, dixit: *Magnificat anima mea*, adeo autem perfectè, & exactè id præstitit, vt paucis huius Cantici verbis in singulis eius versibus diuinam magnificentiam cōmendarit; & cum decem esse confiteret, illò velut decachordo, aut psalterio decem chordarum cœlestis nostra tympanistica diuinas laudes cecinerit. Prima: *Magnificat anima mea Dominum*: non certè huic vel illum, sed absolute simpliciter, & per antonomasiam, *Dominum*. Secunda, magnificat eius redemptionem, & salutem: *Et exultauit spiritus meus in Deo saluari meo*. Tertia resonat magnificentiam Dei in respectione humilium, & eorum beatificatione: *Quia respexit humilitatem ancillæ suæ*, ecce enim ex hoc beatam meditent omnes generationes. Quarta redolet magnificentiam in operatione mirabiliū: *Quia fecit mihi magna qui potens est*. Quinta resonat magnificentiam Dei in misericordia, & miseratione erga timentes Deū: *Et misericordia eius à progenie in progeniem, timentibus eum*. Sexta indicat magnificentiam in superbiorum, & arrogantium conculcatione, & dispersione: *Dispersit superbos mente cordis sui*. Septima magnificentiam in humilium exaltatione, potentibus de sede depulsis: *Deposuit potentes de sede, & exaltauit humiles*. Octaua magnificentiam in esurientium saturitate, in diuitibus vacuis dimissis: *Et diuites, &c.* Nona magnificentiam in perditorum restauratione, & liberatione misericorditer suscipiente ingratam plebem: *Suscepit Israel puerum suum, recordatus misericordie suæ*. Decima tandem commendat Dei magnificentiam in exhibitione &

implectione eorum, quæ ipse pollicitus fuerat antiquis Patribus: *Sicut locus est ad patres nostros, Abraham, & semini eius in secula*.

Rursus illud obseruatione magna dignum esse reor, neminē inter puras creaturas veracius, quàm Virginem, dicere potuisse *anima mea*: nam vbi peccatum intrauit, continuo seruitus dominatur, nullumq; libertati illi seruituti oppositæ relinquens locum, nam vt Ioannes dixit: *qui facit peccatum, seruus est peccati*: cuius Ioan. 1. rationem reddens D. Petrus inquit: à quo 2. Pet. 2. *enim quis superatus est, huius & seruus est*: vnde consequens est, vt quot in eo dominantur peccata, totidem dominorum ipse seruus sit: eum ergo reliqui omnes peccatum originale contraxerint, necesse est omnium eorum animas non esse suas, sed eius cuius seruituti subiacebant: & licet per baptismum peccati originalis macula, penitus deleatur, sensus tamen hominis, & cuncta cogitatio eius prona manet ad malum ab adolescentia sua, vt dixit Moyfes, vnde semper caro concupiscit aduersus spiritum, & spiritus aduersus carnem, à quo sanè seruitutis genere, pugna scilicet carnis contra spiritum, nec per sacrum baptismatis lauacrum fideles liberantur, & autem Virgo, quæ in instanti conceptionis dæmonis caput contriuit, peccatum originale non cōtraxit; & idè semper libera fuit ab eius seruitute, & ab ea, quæ captiuam animam duxit sub lege peccati, quare ipsa sola inter puras creaturas potuit dicere, etiam in primo momento suæ conceptionis, *anima mea*, vnde S. Antonius Archiepiscopus Florentinus epresbè docuit, neminem propriè dicere posse, *anima mea*, nisi qui totaliter liberam illam habet ab omni peccati seruitute, cuius tria genera ipse assignat: primum est seruitus peccati originalis, aut mortalis, iuxta præcitata verba Ioannis: *qui facit peccatum, seruus est peccati*: secundum est sanguinis, & propinquitatis, quæ non semel captiuam tenens animam, ne Deo suo se tradat, plerumque prohibet, vt con-

ut contigit adolescenti, qui à Christo vocatus, non statim petrexit, sed dixit: *Permitte me prius sepelire patrem meum*: tertiū est seruitus illa, qua quis pecuniæ obedit, & bonis temporalibus ita tenaciter adheret, ut ad Deum ire non sinat. hanc expertus fuit ille, qui Domino sibi dicente: *Si vis perfectus esse, vade, & vende omnia que possides, & da pauperibus, & sequere me*: tristis retrocessit, quia multas possessiones habebat, quatum amor tyrānica sub seruitute illū tenebat. cum igitur B. Virgo ab hoc triplici seruitutis genere omnino libera esset, nec enim iacuit sub seruitute peccati: *Anima mea non est polluta, ab infantia mea vsque nunc*: cum etiam carni, & sanguini nō acquiescens, sed vt vera filia Abrahæ egrediens de cognatione sua, & de domo patris sui, triennis infantula, templo Dei se mancipauerit, & ab omni propinquitate affectu longe aliena Deo inferuiret, vt tradunt D. Ioan. Damascenus, D. Gregor. Nyssenus, D. Epiphanius, & B. Euodius. nec tandem inordinata bonorum temporalium affectio illi dominata est, quæ non coactè, sed liberè pauperem vitam gessit; nam si Apostolus Petrus dixit: *Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te*: certius multo est, ac manifestius B. Virginem eadem omnia ex animo reliquisse: hinc consequens fit, vt cum sola Deipara, ab hoc triplici seruitutis genere penitus libera esset, perfectoque dominio pars superior animæ eius in inferiorē, quam semper in officio continebat, absque interruptione potiretur, ipsa sola potuerit dicere, *anima mea*. At dicet quispiam, si B. Virgo se Deo totaliter donauerat, iam non sua, sed Dei erat, igitur non poterat dicere *anima mea*: nam cum per donationem abdicet à se, donans dominiū rei donatæ, iam nō manet illa sua, sed eius cui illam donauit. ita sane contingit in rebus creaturæ donatis, secus autē in multis, quæ Creatori donamus, quorum sanè dominiū non tam amittitur, quam in aliud perfectius, & excellentius cōmutatur: ad eum certè mo-

dum, quo firmiter redditur dominiū pecuniæ, quæ in mensa nummularia, aut in tutissimo deposito reponitur, nulla certè cogitari potest secuta magis argentaria, aut tutius ærariū, & vt Hispano sermone dicitur: *No ay banco mas seguro, ni mas ageno de quebrar, que el de Dios*; vnde qui animam suam illi donat, & in ærario eius illam reponit, tanta gaudet securitate, vt Christus Dominus dixerit: *Nemo rapiet eam de manu mea*: licet igitur B. Virgo se totā Deo donasset, rectè poterat dicere, *anima mea*: nos si cupimus liberè dicere posse *anima mea*, oportet, vt illa super passiones, & effrenes appetitus dominetur, & spiritus carnis petulantiam coerceat. Magnus ille Philosophus Plato humanum corpus describēs, apud illud cum quadriga composuit, per simile illud dicens, curruū quatuor rotarum, quem duo potentes equi ducerent, quorum vnus grauis, tardus, & pigerrimus, alter verò promptus, velox adeo, ac celer erat, vt oporteret aurigam vna manu, huius in chamo maxillas constringere ad comprimendam eius viuacitatem, altera verò funco flagello ad alterius torpedinem, ac segnitiam excutiendam vti. Quadriga hæc quatuor rotarum ad viuum refert corpus humanum quatuor elementis, velut quatuor rotis constans, quia instar quatuor rotarum, summa velocitate ad mortis litus illud ducit. Equi verò, inter se discordes, intellectus sunt, & appetitus; iste quidem velox ad voluptatem, legi inobediens, effrenis, & petulans, ille autem post originale peccatum extenuatus, debilis, ac infirmus torpedinem quādam ad spiritua- lia exercitia contraxit, & ideo opus est, vt liberum arbitrium diuina gratia adiutum fræno, & flagello vtatur: Fræno quidem ad insolentiam appetitus compescendā, flagello vero ad segnitiam, & pigritiam intellectus propulsandam; id si quis præstiterit, licebit ei dicere *anima mea*: alioquin minimè, cum potius sit eius cui vitiosè seruit, nō sua. Ad extremū minimè mysterio vacare crediderim, quod

FFF B. Vir-

Matth. 10.

Ibid.

Ezech. 4.

Genes. 12.

D. Damasc.

lib. 4. de or-

thod. lib. 2. c. 13

Greg. Nyss.

de nat. Chri-

sti.

D. Epiph. li.

de vita B.

Virg.

D. Euod. a-

pod Nicesa-

na lib. 2.

Ioh. 10.

Plato de corpore ho-

mano.

B. Virgo, non dixerit: *Magnificat anima mea Deum sponsam, aut filium, sed Dominum*: existimo id consulto fecisse, tum humilitatis studio ducta, ut se ancillam illius faceret, non sponsam, aut matrem, quæ magnam dignitatem redolet, Dominus autem relativiè dicitur ad seruum; ut veram ergo Dei seruum, & humilem ancillam se esse profiteretur: *Magnificat, dixit, anima mea Dominum*: tum etiam dixit *Dominum* absolute, & sine restrictione, utpote qui non fortuna (ut aiunt) aut industria, sed *natura* Dominus esset; in hoc enim sensu Regina Esther dixit: *Dominus uniuersorum tu es, & in diuisione tua cuncta sunt posita*: & in eodem etiam Regius uates cecinit: *Nomen tibi Dominus, tu solus Altissimus super omnem terram*: ita modo Iudith dixit, soli Deo competere nomen Domini: *Dominus nomen est tibi soli, qui solus es Dominus, fortis, & potens*.

Homines quidem regiam potestatem ab hominibus accipiunt, quatenus humanæ reipublicæ sibi vnum præesse statuunt, & ei potestatem supra ceteros omnes conferunt, eius dominio sponte se subdentes. At Christus pluribus, & nobilioribus titularis regiam consecutus est potestatem, qui quinque præcipuè sunt. Primus est *iure vnionis hypostaticæ*: ex quo enim ille homo Deus est, & humanitas diuinitatè sibi coniunctam habet, omnium creaturarum spiritualium, & corporalium, celestium, & terrestrium dominium, & potestatem habet. Huius tituli meminit Athanasius in serm. de Deipara, & Cyril. lib. 3. in Ioan. cap. 2. & l. 2. c. 15. ubi docet Christum, uti hominem accepisse à patre potestatem super omnia, ex quo nimirum homo ille diuinitatem accepit, quam Filius habet à Patre. De quo titulo illud est Matth. 11. *Omnia mibi tradita sunt à Patre meo*: probat Damascen. orat. 1. de Natiuit. B. Virg. Secundus est *iure redemptionis*; ex quo enim suo sanguine nos redemit, Dominus est absolutus nosse multò magis, quam Dominus alicuius serui emptitij, quod ius habuit ab instati incarnatione

nis: quamuis enim tunc, xòdum sanguine effudisset, tamen effundere decreuit, & eius efficacem voluntatem Pater accepit, & nostram Christus promeruit redemptionem. Hoc dominium vniuersale est omnium creaturarum. non solum terrestrium, sed etiam celestium; terrestrium quidem, nam cum ipsæ ad plenum dominium Christi *iure redemptionis* pertineant, etiam quæ ipsius sunt, pertinebunt; celestium verò, quia fructus redemptionis etiam in illorum utilitatem redundauit: ciuitas enim illa celestium spirituum perfecta est hominum redemptione; de quo titulo est illud Matth. *Data est mihi omnis potestas in celo, & in terra*: nimirum, postquam completa est redemptio, hoc enim dictum est post resurrectione: datam autem sibi dicit potestatem quantum ad exercitium, & usum; nam quantum ad facultatem, obtinuit eam, ab instanti incarnationis, uti diximus. Meminit huius præ excellentis tituli Bernardus lib. 3. ad Eugen. *Christus inquit possessionem sibi vindicat iure creationis, & merito redemptionis, & dono Patris*. hæc Bernardus. Ius creationis habet ut Deus, meritum redemptionis, & donum Patris, ut homo: *donum Patris* appellat, vnionem diuinitatis: nam vnire diuinitatem humanitati, donum fuit Patris, concessum humanitati illi. Tertius est *iure hereditatis*; ex quo enim ille homo filius erat Dei, paternam obtinuit hereditatem, quæ est dominium plenum omnium rerum: *Si enim filius est, & heres*: ut dixit D. Paulus; de quo titulo est illud Psalm. 2. *Postula à me, & dabo tibi gentes hereditatem tuam*: & Matth. 21. *Hic est heres*: & ad Hebr. 1. *Locutus est nobis in filio, quem constituit heredem vniuersorum*. Quartus est *iure donationis*; data enim sunt à Deo omnia Christo homini in dominium, de quo Ioan. 13. dictum est. *Sciens, quia tradidit ea omnia Pater in manus. & Ioan. 17. Dedit ei potestatem omnis carnis*. Quintus est *iure meriti*, ex quo enim homo ille Patri satisfacit, & honorem peccatis hominum læsum propria morte reparauit, meruit, ab ipso

Lucæ 1.

Esther 13.

Psalm. 83.

Iudit. 9.

D. Athan.

D. Cyril.

Matth. 11.

Matth. 11.

D. Bern.

Ad Rom.

Psalm. 2.

Matth. 21.

Ad Hebr. 1.

Ioan. 13.

Ioan. 17.

ab ipso Patre omnem honorem, & digni-
 tatem huius tituli meminit Paulus: *Humi-*
liatus semetipsum factus obediens usque ad mor-
tem, mortem autem crucis: propter quod &
Deus exaltavit illum, & donavit illi nomen,
quod est super omne nomen, ut in nomine Je-
su omne genu flectatur, caelestium, terrestrium,
& infernorum, & omnis lingua confiteatur,
quia Dominus Iesus Christus in gloria est Dei
Patris. His igitur modis dominium Chri-
sti perfectus est omni potestate, & domi-
nio humano ex parte tituli, & iuris. Sec-
undo perfectus etiam est ex parte pleni-
tudinis potestatis, & dominij: Domini enim
inter homines non habent plenam pote-
statem in ipsos, nec possunt imperare
quæcumque velint, nec subditi regum
sunt eorum ferui: at Christus plenum do-
minium, & potestatem habet supra ho-
mines, potestatem præcipere quæcumque
ei placuerit, & obligare nos ad ea omnia,
quæ velit, vitæque, ac mortis nostræ ha-
bet integrum imperium, unde potestas
eius est temporalis, & spiritualis, nimi-
rum regia, & sacerdotalis. Tertio perfe-
ctus est ex parte eorum, quibus domina-
tur, est enim (vbi diximus) omnium ter-
rum Dominus, imperat enim Angelus,
dæmonibus, ac creaturis insensibilibus,
& obediunt ei omnia, etiam quæ sensu
careant. Si autem loquimur de dominio,
quod habet in homines, regnum eius &
potestas supra omnes gentes est, nec so-
lum viuos, sed etiam mortuos comple-
ctitur: ex his autem non eos solos qui sunt
in cælo, sed etiam eos, qui in Purgatorio,
& in Inferno sunt: dominatur enim et-
iam in his per iustitiam suam. Quarto ex
parte superioris, neminem enim habet su-
pra se, sed illa humanitas soli est diuini-
tati subdita, sub se habens omnes potesta-
tes, inde Rex est regum, & Dominus domi-
nantium. Quinto ex parte durationis: ho-
minum enim principatus morte com-
plentur, postquam non iam reges, aut prin-
cipes sunt, aut ullam in alios habent po-
*testatem, iuxta illud: *Cum interierit, non**
super omnia, neque descendet cum eo gloria

eius. at Christus morte non amisit pote-
statem, sed permansit eius imperium, &
manebit in æternum, nec unquam dissol-
uetur, aut ei alius succedet, ut Daniel va-
*ticinatus est: *In diebus regnorum illorum sus-**
citabit Deus cæli regnum, quod in æternum
non dissipabitur, & regnum eius alteri popu-
lo non tradetur: comminet autem, & con-
sumet uniuersa regna hæc, & ipsum stabit in
æternum: quod ideo dictum est, quia sæ-
culo hoc consummato cessabunt omnes
principatus, & regna hominum: at regnū
Christi, eiusque dominium, & potestas
permanebit etiam in futuro sæculo sine
fine. Aduertendum est tertio, habuisse
quidem Christum hanc regiam potesta-
tem, vti diximus, ab instanti incarnationis,
cum ex vnione Verbi præcipue eman-
auerit, unde & à Magis tanquam rex qua-
ritur, & in incunabulis adoratur, & mu-
neribus afficitur, ut D. Matthæus narrat:
**Vbi est, qui natus est rex Iudeorum?* & in-*
gressus Ierusalem cum pompa regium
*nomen non refutat, sed acceptæ: *Benedi-**
ctus, qui venit in nomine Domini, rex Israel.
& Iudeorum principibus id ægre feren-
*tibus respondit: *Si isti tacebunt, lapides cla-**
ma-bunt. Et passionis tempore regem se
 esse non negauit: *Tu dicis, quia rex sum ego:*
 & in titulo, crucis nomen regis deleri nō
 permisit: illa enim Pilati vox, quod scri-
 pti, scripsi, ex diuina dispositione emana-
 uit. Fuit igitur verus rex, ac verus Domi-
 nus, etiam dum in hoc mundo visibiliter
 conuersabatur, tamen non exercuit po-
 testatem hanc, sed repressit, obediens fa-
 ctus etiam hominibus usque ad mortem:
 non enim venerat iudicare, sed saluare,
 non ministrari, sed ministrare, & animā
 suam dare in redemptionem pro mul-
 tis, quod tanto magis eius humilitatem
 commendat, quod cum Rex regum esset,
 & Dominus omnium, subditum se fe-
 cit etiam pessimis hominibus propter
 nos. Præcesserat figura huius rei, in Da-
 uide, qui multo ante fuit vnctus rex à Sa-
 muele, quam regnaret, & potestatem exer-
 ceret Saule regnante, à quo multa passus
 est.

est. Non tamen ita se huius potestatis exercitio spoliavit, quin etiam ante mortem (exigentibus causis quibusdam) eam exercuerit, ut exterioribus operibus, eius, quæ latebat, significationem aliquam præberet. nam Luc. 8. Legionem demoniorum in porcorum multitudinem magnam ire permisit, & occidi fecit, tanquam rex, & Dominus omnium: eo enim opere placuit uti ad suæ diuinitatis ostensionem. & Lucæ 22. eadem potestate asinam, & pullum solui, & sibi affertur iussit dicens: *dicite quia Dominus his opus habet*: & Ioan. Omnes eiecit de templo vendentes oves, & boues; & nummulariorum effudit es, & mensas subuertit, quod insignis fuit potestatis, & dominij. & Marc. 2. Ficum exsiccauit. & Ioan. 8. Adulteram à pœna legis Mosaicæ liberauit, & à Magis adorari voluit, & acclamationes regias (uti diximus) admisit, & passione imminente militibus præcepit, ut discipulos suos liberos abire permitterent. Hæc omnia potestatis sunt regiar, non qualiscunque, sed absolutæ, & perfectæ, qualis erat in homine veri Dei filio. Post resurrectionem verò, ut supra dixi, plenum potestatis exercitium assumpsit.

Matth. 28. *Data est mihi omnis potestas in celo, & in terra*: quod quidem ipso opere significauit, mittens discipulos in vniuersum orbem prædicare Euangelium, & legem omnibus impertiri, nulla regum, aut principum facultate requisita, tanquam verus Dominus dominantium, & rex regum, & modò in cœlis regit, & gubernat inuisibiliter. Ut enim rex in vna Ciuitate residens cæteras regni partes regit; sic Christus residens in cœlis, quæ mundi huius sunt, gubernat per scientiam, & potentiam fortiter, & suauiter omnia attingens; illinc punit delinquentes in hoc sæculo, illinc Ecclesiam suam defendit, dirigit, & protegit. Hæc ex Cardinale Tolet. sup. c. 1. Lucæ.

S. D. N. Paulo V. gratia Dei adiuti, factuimus, cui sit honor, & gloria in sæcula sæculorum. Amen.

HOMILIA XI.

In eadem verba: *Magnificat anima mea Dominum: eximia Deipara Maria gratitudo erga Deum explicatur, pariterq; docetur, relatis ex Patrum doctrina varijs de gratitudine animalium exemplis, quantum oporteat, nos gratos esse Deo, non solum in magnis, sed in minimis, & tam in aduersis, quam in prosperis.*

PVD antiquos Patres vetustissimus hic mos inoleuit, ut cum singulare aliquod beneficium diuinitus suscepissent, continuo diuinas laudes concrepantes, varia cantica cõponerent, quibus grati animi sui significationem præberent. hic gratitudinis, ac diuinæ laudis spiritus Mariam Moylis sororem impulerat, ut parta de Agyptiis victoria, & populo Israelitico in deserti securitatem educto, simul cum Hebræis mulieribus tyrpanū acciperet, & illud canticum vsurparet: *Cantemus Domino: gloriosè enim magnificatus est, equum, & ascensorem eius deiecit in mare.* In quo sanè sacratissimæ Virginis typum gessit, non modò quia Mariæ nomine erat insignita, sed quia idem ferè argumentum vtriusque fuit; nisi quod soror Moylis typicam, beata Virgo veram, perfectam, & cõlummatam de spiritali Pharaone, & exercitu eius per Christum victoriam, nostri generis reparatione, superborum deiectionem, & humilium exaltationem cecinerit. Eiusdem generis fetè & argumenti est id, quod disara Chananzorum duce occiso, Debora, & Barac cecinerunt, his verbis: *Quis spontè obtulisset de Iudæ*